

Naslovna > Aktualno > Dvorci istoka Hrvatske - turistički potencijal koji vrijedi razvijati i promovirati

Aktualno Destinacija

Dvorci istoka Hrvatske – turistički potencijal koji vrijedi razvijati i promovirati

Objavio **Ivan Matić** 11. listopada 2024.

👁 156 💬 0

Foto: www.facebook.com

Kroz stoljeća unazad prostor današnje Hrvatske u više navrata je mijenjao razne osvajače od kojih su neki iza sebe ostavljali manje ili više i nekih dobrih stvari. Kako bi se zaštitili od osvajača tadašnje vlasti su gradile i razna utvrđenja dok su plemićke obitelji gradile dvorce. Broj dvoraca posebno je počeo rasti s početkom 18. stoljeća kada tadašnji austrijski vladari plodna slavonska prostranstva dodjeljuju različitim velikaškim obiteljima što je rezultiralo nastajanjem niza zemljom bogatih feudalnih posjeda sa središtima u ladanjskim dvorcima i kurijama. Na taj način plemići, odnosno vlasnici tih dvoraca i posjeda, su na taj način nastojali održati korak sa životnim stilom kakav se tada vodio i Beču koji je bio središte Habsburške monarhije. Desetljećima potom u tim dvorcima se vodio buran gospodarski, društveni i politički život. Međutim, s promjenama vlasti sjaj tih nekad impresivnih dvoraca polako ali sigurno je tamnio i nestajao. Nestale su i te nekad plemićke obitelji. S završetkom Drugog svjetskog rata objekti poput dvoraca širom Hrvatske su nacionalizirani i prešli u ruke države. Rezultat svega je da je niz tih nekad impresivnih građevina ostao zapušten i zaboravljen.

Međutim, s vremenom su nove vlasti postajale svjesne kakve sve mogućnosti imaju dvorci pa su neki od njih iskorišteni za razne potrebe poput sjedišta gradskih uprava, muzeja, javnih ustanova, knjižnica, društvenih domova, galerija i slično. Dio ih je obnovljen te danas izgledaju gotovo identično kao prije nekoliko stoljeća dok dio nije i čeka svoj red. Kada je riječ o istoku Hrvatske tu ne niz dvoraca koji su privedeni k svrsi i iz godine u godinu privlače sve veći broj posjetitelja na aktivnosti koje se organiziraju u njima. Turisti iz Hrvatske, ali i inozemstva, žele vidjeti kako su nekada izgledali dvorci, kako su bili opremljeni, tko je u njima živio...

Dvorac Eltz u Vukovaru jedan je najpoznatijih simbola Vukovara. Radovi na izgradnji dvorca započeli su 1749. godine, a od 1968. godine se koristi kao Gradski muzej. Tijekom Domovinskog

rata dvorac je bio uništen da bi poslije rata bio detaljno obnovljen i uređen i u njemu se danas nalazi Gradski muzej sa svojim postavima. U svojim dvoranama ovaj vukovarski dvorac nudi i neke druge sadržaje pa se tako tu održavaju razni skupovi, panel rasprave, izložbe, koncerti... Perivoj Dvorca Eltz, koji gleda prema Dunavu, često se koristi za razna događanja koja posjećuje veliki broj građana.

Ilok se može pohvaliti dvorcem Odescalchi koji je zapravo pregrađeni srednjovjekovni palas Nikole Iločkog. Izgrađen je u prvoj polovici 15. stoljeća, sa starim vinskim podrumom, kojega je 1697. godine austrijski car Leopold I darovao Liviju Odescalchiju koji su ga sve do 1945. godine koristili kao obiteljski ljetnikovac. Iločki dvorac danas je predstavlja turističko srce Iloka i u njemu djeluje i Muzej grada Iloka koji se prostire na 1075 četvornih metara.

Javnosti je poznat i Dvorac princa Eugena Savojskog u Bilju, nedaleko od Osijeka. Ovaj dvorac se smatra najstarijim dvorcem u Slavoniji i Baranji i jedan je od rijetkih dvoraca koji oko sebe ima i obrambeni jarak. Dvorac je građen od 1707. do 1712. godine. Nalazi se na rubu Kopačkog rita i on je danas sjedište uprave Javne ustanove Kopački rit. U podrumu dvorca se nalazi izložbena galerija Eugen Savojski.

U Našicama se nalazi Dvorac Pejačević koji je građen početkom 19. stoljeća. Gradili su ga grofovi Pejačević i u njihovom vlasništvu je bio sve do kraja Drugog svjetskog rata. Danas se u dvorcu nalazi Zavičajni muzej grada Našica. Ovaj dvorac je poznat i po tome što je kroz povijest često mijenjao izgled. Okružen je perivojem koji je zaštićen još 1949. godine.

U Kutjevu se nalazi Dvorac Turković koji se smatra jednim od najljepših spomenika tog dijela Hrvatske. Dvorac je zaštićeni spomenik graditeljske baštine koji je nastao na ostacima cistercijske opatije, od koje su ostali očuvani samo vinski podrumi iz 1232. godine. Kao jedan od najljepših spomenika tog dijela Slavonije i Hrvatske, u Registar nepokretnih spomenika kulture i zaštićenih prirodnih vrijednosti upisan je još 1964. godine, dok je 1997. godine i park koji ga okružuje proglašen spomenikom parkovne arhitekture.

Dvorac u Donjem Miholjcu je građen u stilu lovačkog dvorca i građen je u dva dijela, odnosno sastoji se od dva spojena dvorca. Stariji datira iz 1818. godine, a dala ga je izgraditi udovica baruna Hillebrand von Prandaua. Gradnja novog dvorca, iza čega stoji obitelj Prandau, kreće 1903. godine. Godine 1930. i dvorac i imanje prelaze u vlasništvo obitelji Schlesinger, koja mu je vlasnik do 1941. godine. Danas se u dvorcu, među ostalim, nalazi sjedište Gradske uprave Donjeg Miholjca, porezna uprava i još niz drugih službi. Novi dvorac broji 50-ak većih prostorija, a površina mu je 3500 metara četvornih. Interesantno je kako je novi dvorac imao svoj vlastiti vodovod, vlastitu električnu rasvjetu, centralno grijanje te centralni sustav za usisavanje prašine, dok su staklenici u parku oko dvorca bili grijani. U podrumu se nalazila kuglana sa šankom, a za vrijeme rata tamo je bila pričuvena ratna bolnica.

U Valpovu se nalazi Dvorac Prandau – Normann koji spada među jedne od najznačajnijih spomeničkih kompleksa kontinentalne Hrvatske. Odlikuje se svojim neobičnim izgledom i tornjem visokim 37 metara. Perivoj koji okružuje dvorac smatra se jednim od najvrjednijih na tom dijelu Hrvatske.

Jedan od poznatijih dvoraca istoka Hrvatske je i Dvorac Janković u Suhopolju. Ovaj dvorac je do 1960. godine bio u funkciji doma za siročad, a potom i osnovna škola, dječji vrtić te stambena zgrada. Tijekom 2017. godine započeo je projekt obnove dvorca i pripadajućeg perivoja provedbom projekta "Centar za posjetitelje – Dvorac Janković". Projekt je sufinanciran bespovratnim sredstvima Europske unije.

Uz spomenute dvorce Hrvatska se može pohvaliti i s nizom drugih dvoraca koji su ništa manje zanimljivi i glamurozni. Tako svakako treba spomenuti: Dvorac Trakošćan, Dvorac Veliki tabor, Dvorac Ozalj...

Kada se govori o ovoj temi i turističkim potencijalima svakako treba spomenuti i činjenicu da imamo i neke dvorce koji su i danas neobnovljeni i stoje zaboravljeni i zapušteni. Jedan od takvih je i Dvorac obitelji Khuen Héderváry Belási u Nuštru, naselju na cesti između Vukovara i Vinkovaca. U starim dokumentima stoji kako je ovaj dvorac u nekoliko navrata mijenjao svoje vlasnike kao i da je su vlasnici znali imati i po stotinjak slugu. Vodi se kao zaštićeno kulturno dobro Republike Hrvatske, a najavljuje se i njegova obnova. Prema idejnom projektu u obnovljenom dvorcu će se nalaziti Muzej i hotel.

AUTOR: Branimir Bradarić

TEKST JE OBJAVLJEN UZ FINACIJSKU POTPORU AGENCIJE ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE IZ PROGRAMA ZA POTICANJE NOVINARSKO IZVRSNOSTI